

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สมัครสอบเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2531 จากโรงเรียนที่ขอใช้บริการแบบสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อเดือนเมษายน 2531 จำนวน 9 โรงเรียน นักเรียนสมัครสอบจำนวน 8,000 คน

ลักษณะของโรงเรียนที่เป็นประชากรเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสายสามัญ ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด (กระทรวงศึกษาธิการ , 2529) สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนส่วนกลางอยู่ในกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน อยู่ในต่างจังหวัด 8 โรงเรียน ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและชื่อโรงเรียนที่ให้บริการแบบสอบ
วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมปีที่ 3

ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	จังหวัด	จำนวนผู้สมัคร
1. เบนจุมภราภรณ์รังสรรค์	เมือง	ฉะเชิงเทรา	1,000
2. สามเสนวิทยาลัย	คูสิต	กรุงเทพมหานคร	1,500
3. หาดใหญ่วิทยาลัย	หาดใหญ่	สงขลา	1,500
4. ลำปางกัลยาณี	เมือง	ลำปาง	1,200
5. พระยาพิทยาภม	เมือง	พะเยา	750
6. ยโสธรพิทยาภม	เมือง	ยโสธร	750
7. ปิยะมหาราชาลัย	เมือง	นครพนม	400
8. พิบูลมังสาหาร	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	450
9. พนัสพิทยาภม	พนัสนิคม	ชลบุรี	450

* สอบโดยแยกแผนการเรียน รวม 8,000

** สอบโดยไม่แยกแผนการเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่ ในการศึกษารังนี้ จึงกำหนดวิธีการสุ่มและขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ลักษณะโรงเรียนที่เป็นประชากร เนื่องจากโรงเรียนที่เป็นประชากรมีการจัดสอบเป็นสองลักษณะ คือสอบโดยแยกแผนการเรียนกับสอบโดยไม่แยกแผนการเรียน ดังนั้นในการศึกษาจึงจัดแยกลักษณะโรงเรียนเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่ม

โรงเรียนที่สอบโดยแยกแผนการเรียน ซึ่งมีจำนวน 6 โรงเรียน (หมายเลข 1 - 6) และกลุ่มที่สอบโดยไม่แยกแผนการเรียน ซึ่งมีจำนวน 3 โรงเรียน (หมายเลข 7 - 9)

2.2 กำหนดจำนวนตัวอย่าง ในการประมาณจำนวนตัวอย่างนี้ ได้พิจารณาตามข้อเสนอของ วอร์ม (Warm , 1978 : 107) ที่กล่าวเกี่ยวกับการประมาณค่าพารามิเตอร์ตามทฤษฎีการทอมนอ:ขอสอบว่า ถ้าจะให้ได้ที่มีความเหมาะสมแล้วควรวางจำนวนตัวอย่างตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป และเมื่อพิจารณาถึงระดับความถูกต้องแม่นยำ (Precision) ในการประมาณจำนวนตัวอย่างตามข้อเสนอของ ยามาเน (Yamane , 1973 : 1088) ประกอบแล้ว ถ้าค่า e ประมาณ ± 2 จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมจะประมาณ 1,800 - 1,900 คน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดตัวอย่างไว้ประมาณ 1,800 คน หรือร้อยละ 23 ของจำนวนประชากร

2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่าง ในการเลือกตัวอย่างครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งพวก จากลักษณะกลุ่มโรงเรียนที่จัดแบ่งไว้เป็นสองพวก โดยสุ่มโรงเรียนที่สอบโดยแยกแผนการเรียนมาจำนวน 2 โรงเรียนจากจำนวน 6 โรงเรียน และสุ่มโรงเรียนที่สอบโดยไม่แยกแผนการเรียนจำนวน 1 โรงเรียนจาก 3 โรงเรียน ดังรายชื่อที่สุ่มได้ในตารางนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและชื่อของโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษา

โรงเรียน	จำนวนผู้สอบ	จำนวนกระดาษคำตอบ
สามเสนวิทยาลัย	781	765
นาคใหญ่วิทยาลัย	728	710
พนัสพิทยาคม	392	375
รวม	1,891	1,850

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างโดยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเป็นแบบสอบที่ผู้วิจัยเป็นผู้ร่วมโครงการในการสร้างตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งเสร็จสิ้นตามเงื่อนไขของโครงการ ลักษณะของแบบสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก มีจำนวน 50 ข้อ ใช้เวลาทำแบบสอบ 40 นาที ให้คะแนนแบบถูกให้ 1 ผิดให้ 0

การดำเนินการสร้างแบบสอบจัดทำในรูปคณะกรรมการ ประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้ที่มีความรู้ความถนัดการวัดผล (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) โดยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนนี้

1. ประชุมคณะกรรมการ คณะกรรมการผู้ดำเนินการสร้างที่ได้รับการแต่งตั้งประชุมตกลงโครงสร้างของแบบสอบและทำการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและจุดมุ่งหมาย พร้อมร่วมกันกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะกรรมการได้ทำการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายรายวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยที่ออกมาในรูปจุดมุ่งหมายทางการศึกษาค่านพุทธิพิสัย (Cognitive) ตามแนวความคิดของบลูมและคณะ (Bloom and others) คือ ค่านความรู้ความจำ ค่านความเข้าใจ ค่านการนำไปใช้ ค่านการวิเคราะห์ ค่านการสังเคราะห์ และค่านการประเมินค่า ผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายรายวิชาสรุปได้ว่าประกอบด้วย ค่านความรู้ความจำ ค่านความเข้าใจ ค่านการนำไปใช้และค่านการวิเคราะห์ โดยเน้นจุดมุ่งหมายค่านความเข้าใจ ค่านการวิเคราะห์ ค่านความรู้ความจำ และค่านการนำไปใช้ ตามลำดับ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	จุดมุ่งหมายทางการวัดที่เน้น
1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการและทฤษฎี ขั้นพื้นฐานของวิทยาศาสตร์	- ความรู้ความจำ ความเข้าใจ
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะ ขอบเขตและ วงจำกัดของวิชาวิทยาศาสตร์	- ความเข้าใจ การวิเคราะห์
3. เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีทางวิทยาศาสตร์	- การนำไปใช้
4. เพื่อให้เกิดทักษะที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้า ทางวิทยาศาสตร์	- ความรู้ความจำ การนำไปใช้
5. เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงอิทธิพลของ วิทยาศาสตร์ที่มีต่อมวลมนุษยและสภาพแวดล้อม	- ความเข้าใจ การวิเคราะห์

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาวิชา โดยพิจารณาจากคำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์ ว.305 และ ว.306 ในหลักสูตร (คำอธิบายรายวิชา อยู่ในภาคผนวก) โดยคณะกรรมการช่วยกันกำหนดหัวข้อเนื้อหาและสรุปเป็นหัวข้อเรื่อง
โต 6 เรื่อง คือ

- 1) การเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์
- 2) ประชากรและสมมูลธรรมชาติ
- 3) การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
- 4) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตทางการเกษตร
- 5) การขนส่งและการสื่อสาร
- 6) ภาวะแวดล้อม

ดังรายละเอียดนี้

หัวข้อเนื้อหาสาระหลักสูตร ว.305	หัวข้อเนื้อหาที่สอบวัด
1. การเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ (การเจริญเติบโตของพืชและของคน การสืบพันธุ์ของพืชและสัตว์ การผสมเทียม ฯลฯ) 2. ประชากรและสมดุลธรรมชาติ (ความหนาแน่นของประชากร การเพิ่ม ประชากรและลักษณะการเพิ่มประชากร อิทธิพลการเพิ่มประชากร การเกิด การตายและการอพยพ ปัญหาและการ แก้ปัญหาการเพิ่มประชากร ฯลฯ) 3. การเพิ่มผลผลิตทางเกษตร (สาเหตุที่ต้องเพิ่มผลผลิต ผลผลิตที่สำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตทางเกษตร ลักษณะดินและการปรับปรุงดิน ผลผลิต ทางการเกษตรในภาคต่าง ๆ ของไทย การเพิ่มผลผลิตยางพาราและการขยาย พันธุ์สัตว์น้ำ ฯลฯ)	1. การเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ - การเจริญเติบโตของคน - การเจริญเติบโตของพืช - การสืบพันธุ์ของพืช - การสืบพันธุ์ของสัตว์และการ ผสมเทียม 2. ประชากรและสมดุลธรรมชาติ - ความหนาแน่นของประชากร - การเพิ่มประชากรและลักษณะ การเพิ่มประชากร - ปัญหาการเพิ่มประชากร 3. การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร - สาเหตุและการเพิ่มผลผลิต ที่สำคัญทางการเกษตร - ลักษณะดินและการปรับปรุงดิน - ผลผลิตทางการเกษตร

หัวข้อเนื้อหาสาระหลักสูตร ว. 306	หัวข้อเนื้อหาที่สอบวัด
4. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตทางเกษตร (อุตสาหกรรมที่สำคัญทางเกษตร อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากข้าว อุตสาหกรรมทำยาง อุตสาหกรรมผลิตน้ำตาล จากอ้อย อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมการถนอมอาหาร ฯลฯ)	4. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตทางเกษตร - อุตสาหกรรมที่สำคัญทางเกษตร - ผลิตผลอุตสาหกรรมการเกษตร
5. การขนส่งและการสื่อสาร (ความสำคัญและวิวัฒนาการของการขนส่ง ยานพาหนะกับการเคลื่อนที่และแรงเสียดทาน โมเมนตัม ความเฉื่อย หลักการขับเคลื่อนยานพาหนะ กลจักร แรงลอยตัว การสื่อสาร ประโยชน์ของการขนส่งและการสื่อสาร ฯลฯ)	5. การขนส่งและการสื่อสาร - หลักการของเครื่องยนต์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนพาหนะ - พลังงานและเครื่องจักรกล - การสื่อสาร
6. ภาวะแวดล้อม (การปรับสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต สาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม วิธีป้องกันน้ำเสียและอากาศเสีย ผลการใช้พลังงานที่มีต่อสิ่งแวดล้อม การรักษาสमुคulturมชาติ ฯลฯ)	6. ภาวะแวดล้อม - สาเหตุและวิธีป้องกันน้ำเสีย - ผลของการใช้พลังงานที่มีต่อสิ่งแวดล้อม - การรักษาสमुคulturมชาติ

2. ร่วมกันกำหนดน้ำหนักในแต่ละเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย โดยจัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย โดยกรรมการแต่ละคนร่วมกันกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละเนื้อหาและจุดมุ่งหมายตามความสำคัญที่เน้น กล่าวคือ เนื้อหาใด จุดมุ่งหมายใด ที่เน้นมากที่สุดก็ให้นำหนักคะแนนมากที่สุด เนื้อหาใด จุดมุ่งหมายใดที่เน้นน้อยก็ให้นำหนักคะแนนน้อย หลังจากนั้นนำค่าน้ำหนักคะแนนของแต่ละคนมารวมกัน หาค่าเฉลี่ย และจัดทำตารางยอส่วนสำหรับออกข้อสอบ ได้ผลดังนี้

น้ำหนักและร้อยละของข้อสอบในแต่ละเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย
รายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมปีที่ 3

เนื้อหา	จุดมุ่งหมายการวัด				รวม (%)
	ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	
1. การเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์	6	12	2	4	24
2. ประชากรและสมดุลธรรมชาติ	2	8	4	2	16
3. การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	4	8	2	6	20
4. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตฯ	2	2	2	2	8
5. การขนส่งและการสื่อสาร	4	2	8	8	22
6. ภาวะแวดล้อม	4	2	2	2	10
รวม (%)	22	34	20	24	100

3. กำหนดจำนวนข้อสอบ ในการกำหนดจำนวนข้อสอบในแบบสอบนี้ คำนึงถึงเวลาที่ใช้ในการสอบเป็นเกณฑ์ โดยให้การสอบอยู่ในช่วงหนึ่งคาบการเรียน คือใช้เวลาไม่เกิน 50 นาที กรรมการผู้ออกข้อสอบจึงกำหนดเวลาในการสอบฉบับนี้ ไว้ประมาณ 40 นาที ทั้งนี้เพื่อให้เวลาสอบและเวลาในการดำเนินการสอบอยู่ในช่วง คาบการเรียน จำนวนข้อสอบเมื่อเริ่มดำเนินการสร้างได้กำหนดไว้ 40 ข้อ แต่ ภายหลังเพิ่มจำนวนข้อสอบเป็น 50 ข้อ ทั้งนี้เพราะจำนวนข้อสอบไม่เหมาะสมกับเวลา

4. สร้างข้อสอบ เมื่อกำหนดจำนวนข้อสอบในแต่ละเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย แล้ว คณะกรรมการได้ช่วยกันเขียนข้อสอบ โดยแบ่งเนื้อหาตามความถนัดของผู้ออก ข้อสอบ และกำหนดการเขียนข้อสอบในแต่ละเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตาม จำนวนและสัดส่วนที่กำหนดไว้ในตาราง ดังตัวอย่าง

เนื้อหา ประชากรและสมุทลัทธิ
จุดมุ่งหมาย ความเข้าใจ

(0) ลักษณะโศกแสดงถึงประชากรในทัศนะของนักชีววิทยา

- ก. ฝูงปลาในสระ
- ข. หมูบานในชุมชน
- ค. กลุ่มเมฆบนท้องฟ้า
- ง. ทุรดาไฟในหนึ่งชบวน
- จ. จำนวนรถยนต์ในถนน

5. ปรับปรุงข้อสอบ เมื่อแต่ละคนออกข้อสอบมาแล้ว คณะกรรมการได้ ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงข้อสอบที่สร้างขึ้นเป็นรายข้อ โดยช่วยกันพิจารณาความแจ่มชัด ในการสื่อความหมายและลักษณะการถามของตัวคำถาม ตลอดจนความเป็นไปได้และ ความถูกต้องของตัวเลือก นอกจากนั้นยังช่วยกันพิจารณาลักษณะการถามและเรื่องราว ในการถามแต่ละข้อว่า วัดได้ตรงตามเนื้อหาและจุดมุ่งหมายหรือไม่ เมื่อพิจารณาเสร็จ และได้จำนวนข้อสอบตามที่กำหนดแล้ว จัดทำต้นฉบับในคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งตรวจ สอบความถูกต้อง

6. ตรวจสอบความถูกต้อง คณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายวิศผลและฝ่ายผู้สอนรวม 3 คน ร่วมกันพิจารณา ตรวจสอบความตรงเนื้อหาแต่ละเนื้อหา และจุดมุ่งหมายแต่ละจุดมุ่งหมายของข้อสอบเป็นรายข้อตามอัตราส่วนในตารางวิเคราะห์ โดยพิจารณาลักษณะการถามว่าถามในระบับจุดมุ่งหมายใด เรื่องราวที่ถามอยู่ในเนื้อหาหรือไม่ ถ้าคณะกรรมการพิจารณาแล้วว่าไม่ได้จำนวนตามอัตราส่วนในตารางวิเคราะห์หรือถามไม่ตรงตามเนื้อหาหรือจุดมุ่งหมายแล้ว จะส่งกรรมการสร้างข้อพิจารณาปรับปรุง

7. ทดลองใช้แบบสอบ เมื่อแบบสอบผ่านการตรวจสอบแล้วจัดทำเป็นต้นฉบับและทดลองใช้โดยการเก็บข้อมูลจริง การทดลองใช้แบบสอบฉบับนี้ให้ทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 3 ในทุกเขตการศึกษา คือ เขตการศึกษา 12 เขต และเขตกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาแบบสอบที่สร้างขึ้นให้ทำการเก็บข้อมูลปีละสองครั้งตามโครงการออกเก็บข้อมูลภาคสนามของหน่วยงาน โดยออกทดสอบในต้นปีการศึกษาแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 4 และปลายปีการศึกษาแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 3 การออกภาคสนามของหน่วยงานในแต่ละครั้งจะแบ่งเป็น 4 สาย คือ สายเหนือครอบคลุมเขตการศึกษา 6 , 7 , 8 และ 9 สายตะวันออกเฉียงเหนือครอบคลุมเขตการศึกษา 9 , 10 , 11 และ 12 สายใต้ครอบคลุมเขตการศึกษา 2 , 3 , 4 และ 5 สายกลางออกเก็บข้อมูลเขตกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 และเขตการศึกษา 5 และ 6 บางส่วน โดยหัวหน้าสายการออกเก็บข้อมูลภาคสนามแต่ละครั้งช่วยกันวางแผนการเดินทางและกำหนดจังหวัด อำเภอ โรงเรียน และจำนวนตัวอย่างที่ต้องการพร้อมจัดทำกำหนดการเดินทางและแจ้งหนังสือขอความร่วมมือจากโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนักเรียนที่เป็นตัวอย่างในการออกเก็บข้อมูลภาคสนามในการทดลองแบบสอบในแต่ละครั้งนั้นจะมีแบบสอบออกทดสอบนักเรียนหลายฉบับ รายวิชาวิทยาศาสตร์เป็นฉบับหนึ่งที่ทำการศึกษา ซึ่งในการเก็บข้อมูลภาคสนามในแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ โดยมีอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเป็นผู้ออกเก็บข้อมูลภาคสนาม

หลังการออกเก็บข้อมูลภาคสนามในแต่ละครั้ง จะนำบันทึกข้อมูลและ
กระดาษคำตอบมาทำการตรวจและทำการวิเคราะห์หาคุณภาพข้อสอบและค่าสถิติ
พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความยากข้อสอบ (p)
ค่าอำนาจจำแนกข้อสอบ (r) และค่าความเที่ยงของแบบสอบ (r_{tt}) ตลอดจน
ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของแบบสอบ สำหรับเกณฑ์การพิจารณา
คุณภาพของข้อสอบและของแบบสอบนั้น หน่วยงานได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของข้อสอบแต่ละ
ข้อและแต่ละฉบับไว้ดังนี้ (ขวาล แพทย์กุล , 2509 : 303)

- 1) ค่าความยากง่ายของข้อสอบมีค่าระหว่าง 0.20 ถึง 0.80
- 2) ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป
- 3) ค่าความเที่ยงของแบบสอบมีค่าตั้งแต่ 0.55 ขึ้นไป

ถ้าข้อสอบใดมีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกไม่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด หัวหน้าโครงการ
และคณะกรรมการจะทำการปรับปรุงข้อสอบ สำหรับการปรับปรุงข้อสอบในแต่ละครั้ง
ในการทดลองใช้แบบสอบวิทยาศาสตร์นั้น ส่วนใหญ่ปรับปรุงตัวเลือกให้เหมาะสมและมี
ความเป็นไปได้มากขึ้น ส่วนด้านตัวคำถามนั้นปรับปรุงด้านการใช้ภาษาและลักษณะของ
การถามให้กระชับรัดกุม ถ้ามีการเปลี่ยนแนวคำถามหรือการตอบในการปรับปรุง
แต่ละครั้งในแต่ละข้อแล้ว ยึดเนื้อหาและจุดมุ่งหมายเดิมที่กำหนดไว้ในตาราง เป็นสำคัญ

ในการพัฒนาแบบสอบวิทยาศาสตร์ฉบับนี้นั้น ได้ออกเก็บข้อมูล
ภาคสนามทั้งหมดจำนวน 7 ครั้ง โดยครั้งที่หนึ่งเริ่มทดลอง เก็บข้อมูลเมื่อเดือนมกราคม
2524 กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 3 ในภาคเรียนปลาย ในเขตการศึกษาต่าง ๆ
จำนวน 2,060 คน ครั้งที่สองเมื่อเดือนสิงหาคม 2524 สอบนักเรียนระดับชั้นมัธยม
ปีที่ 4 ในภาคเรียนต้น จำนวน 1,261 คน ครั้งที่สามเมื่อเดือนมกราคม 2526
สอบนักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 3 ในภาคเรียนปลาย จำนวน 1,825 คน ครั้งที่สี่
เมื่อเดือนกรกฎาคม 2526 สอบนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 4 ในภาคเรียนต้น จำนวน
2,715 คน เมื่อทดลองไปได้สี่ครั้งปรากฏว่าจำนวนข้อสอบไม่เหมาะสมกับเวลา ประกอบ

กับไคค่าความเที่ยงของแบบสอบค่า (0.48) จึงเพิ่มจำนวนข้อสอบจาก 40 ข้อเป็น 50 ข้อ ตามอัตราส่วนในแต่ละเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย และทำการออกเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อทดลองและพัฒนาแบบสอบในครั้งที่ห้าและครั้งที่หก ปรากฏว่าในครั้งที่หกคุณภาพของข้อสอบและแบบสอบ คือค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์และขอบเขตที่กำหนดไว้ จึงทำการเก็บข้อมูลภาคสนามในครั้งที่เจ็ดเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมกราคม 2528 โดยเก็บข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปลายภาคเรียนที่สองจากโรงเรียนในเขตการศึกษาต่างๆ จำนวน 35 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,515 คน ไคค่าความเที่ยงของแบบสอบ 0.669 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด 3.441 ดังรายละเอียดคาสติติของแบบสอบนี้

ครั้งที่	เดือน ปี	จำนวน ผู้สอบ	$\bar{x}$	s^2	s	r_{tt}	SEM
1	ม. ค. 24	2060	17.24	18.239	4.27	0.474	3.097
2	ธ. ค. 24	1261	19.46	20.430	4.52	0.524	3.118
3	ม. ค. 26	1825	16.92	20.976	4.58	0.548	3.078
4	ก. ค. 26	2715	19.25	18.923	4.35	0.484	3.124
5	ม. ค. 27	1890	21.41	30.970	5.57	0.617	3.444
6	เม. ย. 27	2009	21.43	31.271	5.59	0.621	3.443
7	ม. ค. 28	2515	22.03	35.748	5.98	0.669	3.441

สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการตรวจสอบลักษณะความเป็นมิติเดียว (Unidimension) ของข้อสอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ปรากฏว่า ก่อนการหมุนแกน (Initial statistics.) ค่า eigenvalue ที่มากกว่า 1 มีอยู่ 18 ตัว (ผลการวิเคราะห์ที่เสนอไว้ในภาคผนวก)

โดยตัวประกอบที่ 1 มีค่าไอเกน 3.667 และร้อยละของความแปรปรวนมีค่า 7.3 ส่วนตัวประกอบที่ 2 มีค่าไอเกนและร้อยละของความแปรปรวนเป็น 1.406 และ 2.8 ซึ่งถ้าพิจารณาค่าไอเกนและร้อยละของความแปรปรวนของตัวประกอบที่ 1 แล้วมีค่าสูงกว่าตัวประกอบที่ 2 อย่างมาก แต่ในตัวประกอบที่ 2 มีค่าไอเกนและร้อยละของความแปรปรวนสูงกว่าตัวประกอบในลำดับต่อไปเพียงเล็กน้อย โดยค่าไอเกนของตัวประกอบที่ 1 มายังตัวประกอบที่ 2 มีค่าลดลงมาก ในขณะที่ตัวประกอบที่ 2 มายังตัวประกอบที่ 3 จนกระทั่งถึงตัวประกอบที่ 18 มีค่าลดลงที่ละน้อย ซึ่งลักษณะความแตกต่างนี้ สอดคล้องกับข้อเสนอของลอร์ด (Lord , 1980 : 21) ที่ว่า ลักษณะนี้พอเชื่อถือได้ว่าแบบสอบมีการวัดเพียงมิติเดียว ดังนั้นแบบสอบที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงน่าเชื่อถือได้ว่ามีคุณสมบัติการวัดเพียงมิติเดียว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้คะแนนสอบจากแบบสอบวิชาฟิสิกส์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการ สอดคล้องเลือกนักเรียน เข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อเดือนเมษายน 2551 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. สํารวจรายชื่อโรงเรียนที่ใช้แบบสอบของสำนักทดสอบฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยพิจารณาเฉพาะรายวิชาวิทยาศาสตร์ปรากฏว่ามี 9 โรงเรียนที่ใช้แบบสอบฉบับนี้ จึงทำการสุ่มโรงเรียนเป็นตัวอย่างได้จำนวน 3 โรงเรียน
2. ติดต่อขอกระดาษคำตอบจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเดินทางไปรับกระดาษคำตอบที่ตรวจให้คะแนนแล้วจากโรงเรียน ได้กระดาษคำตอบ 1,901 แผ่น
3. นำกระดาษคำตอบมาจัดประเภทและตรวจสอบความถูกต้อง เนื่องจากกระดาษคำตอบได้ผ่านการตรวจและให้คะแนนจากโรงเรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยทางโรงเรียนแจ้งว่าไต่ถามการตรวจสอบการให้คะแนนและความถูกต้องของคะแนนแล้วถึงสองครั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการตรวจเช็คกระดาษคำตอบว่ามีบุคคลใดได้คะแนนเต็มบ้าง มีกระดาษคำตอบใดตอบไม่ครบทุกข้อบ้าง ปรากฏว่า การสอบครั้งนี้ไม่มีบุคคลใด

ได้คะแนนเต็ม แต่มีกระดาษคำตอบที่ตอบไม่ครบรวม 51 แผ่น จึงดึงกระดาษคำตอบที่ไม่สมบูรณ์นั้นออก เหลือกระดาษคำตอบ 1,050 แผ่น จึงนำกระดาษคำตอบที่ได้ไปใส่ไปลงใน (Coding sheet) การทอมเป็นรายบุคคลและรายข้อ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปคิดคำนวณหาค่าประมาณความสามารถจริงต่อไป

4. ค่าประมาณค่าประมาณความสามารถจริง ในการประมาณค่าความสามารถจริงในแต่ละแบบนั้น ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1 การหาค่าความสามารถจริงตามแบบดั้งเดิม ประมาณค่าโดยใช้

1) สมการเชิงเส้นตรง

$$Y_i = X_i r_{tt} + (1 - r_{tt}) \bar{X}$$

เมื่อ Y_i คือค่าความสามารถจริงของบุคคลที่ i
 X_i คือคะแนนแบบสอบของบุคคลที่ i
 r_{tt} คือค่าความเที่ยงของแบบสอบ
 $\bar{X}$ คือค่าเฉลี่ยของคะแนน

เนื่องจากค่าความสามารถจริงที่ประมาณตามแบบดั้งเดิมโดยสมการเชิงเส้นตรงที่คำนวณมาได้นั้นมีหน่วยคะแนนไม่เหมือนกับค่าความสามารถจริงแบบคุณลักษณะแฝงซึ่ง แฮมเบิลตันและสวามินาธาน (Hambleton and Swaminathan , 1985 : 56) โลกกล่าวสรุปว่า ค่าความสามารถจริง (θ) แบบคุณลักษณะแฝงนั้นมีลักษณะเป็นคะแนนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นหนึ่ง คล้ายกับค่า Z (Z -score) ดังนั้นเพื่อให้หน่วยคะแนนในการเปรียบเทียบของค่าความสามารถจริงเหมือนกัน จึงปรับเปลี่ยนคะแนนการสอบและค่าความสามารถจริงที่ประมาณตามแบบดั้งเดิมเป็นหน่วยคะแนนมาตรฐานนี้ ดังนี้

2) คะแนนมาตรฐาน Z - score

$$Z_i = \frac{Y_i - \bar{Y}}{s_y}$$

- เมื่อ Z_i คือ คะแนนมาตรฐานของบุคคลที่ i
 Y_i คือ ค่าความสามารถที่ประมาณได้จากแบบดั้งเดิม
 $\bar{Y}$ คือ ค่าเฉลี่ยของค่าความสามารถที่ประมาณได้
 S คือ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มนั้น

4.2 การหาค่าความสามารถจริงแบบคุณลักษณะแฝงนี้ แบบ 1 พหาวามิเตอร์ใช้รูปแบบของราส์ช วิเคราะห์โดยโปรแกรม BICAL ส่วนแบบ 2 พหาวามิเตอร์ และ 3 พหาวามิเตอร์นั้น วิเคราะห์โดยโปรแกรม LOGIST โดยดำเนินการเตรียมข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายและสมมุติฐาน ดังขั้นตอนนี้

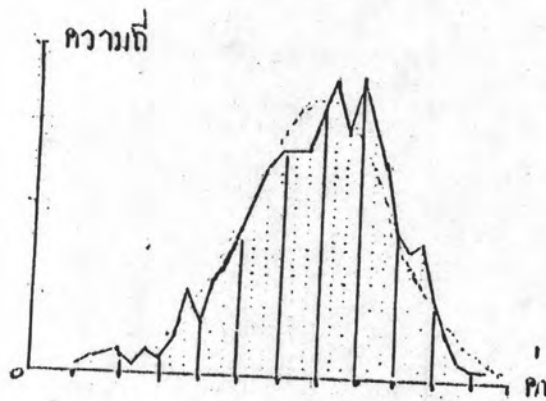
- 1) บันทึกการตอบข้อสอบแต่ละคน แต่ละข้อลงใน coding sheet
- 2) บันทึกข้อมูลการตอบลง! หน้ข้อมูล เหน้ 1
- 3) แปลงข้อมูลการตอบข้อสอบ (recode) จากตัวเลือก 1-2-3-4-5 เป็นระบบทำผิดให้ 0 ทำถูกให้ 1 พร้อมบันทึกลงในเหน้ 2
- 4) ประมาณค่าความสามารถจริง
  - วิเคราะห์หาค่าความยากข้อสอบ ค่าอำนาจจำแนกข้อสอบ ค่าความเที่ยงของแบบสอบ และค่าสถิติพื้นฐานตามแบบดั้งเดิม โดยใช้โปรแกรมของสถาบันคอมพิวเตอร์ จากเหน้ข้อมูลเหน้ 1
  - วิเคราะห์คุณภาพข้อสอบและหาค่าความสามารถจริง (๑) แบบคุณลักษณะแฝง 1 พหาวามิเตอร์ ตามรูปแบบของราส์ช โดยใช้โปรแกรม BICAL จากเหน้ข้อมูลเหน้ 1

- วิเคราะห์คุณภาพข้อสอบและหาค่าความสามารถจริง (๑) แบบคุณลักษณะแฝง 3 พารามิเตอร์ โดยใช้โปรแกรม LOGIST จากแฟ้มข้อมูลเลข 2
- วิเคราะห์คุณภาพข้อสอบและหาค่าความสามารถจริง (๑) แบบคุณลักษณะแฝง 2 พารามิเตอร์ โดยใช้โปรแกรม LOGIST จากแฟ้มข้อมูลเลข 2
- หาค่าประมาณความสามารถจริงแบบทั้งเต็ม โดยสมการเชิงเส้นตรง คำนวณโดยใช้เครื่องคิดเลข

แผนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

1. หาคุณลักษณะการแจกแจงความถี่ของค่าความสามารถจริง โดยใช้กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความสามารถจริงที่ประมาณได้กับความถี่ของค่านั้น ได้ภาพแสดงรูปลักษณะการแจกแจง ดังตัวอย่าง

และตรวจสอบความเข้ากันได้ปกติ (Goodness of fit test)

โดยวิธีแบบ KOLMOGOROV - SMIRNOV : one sample test

2. หากสถิติพื้นฐานที่อธิบายลักษณะการแจกแจง คือ

2.1 ค่าการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย
ความถี่ฐาน และฐานนิยม

2.2 ค่าการวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ พิสัย และอัตราการกระจายของ
การแจกแจง

2.3 ค่าความเบ้และค่าความโค้ง คือ

1) ค่าความเบ้ (Skewness : Sk)

$$Sk = \frac{M_3}{M_2 \sqrt{M_2}}$$

เมื่อ M_3 คือ ค่าโมเมนต์ที่ 3
 M_2 คือ ค่าโมเมนต์ที่ 2
 Sk คือ ค่าความเบ้

2) ค่าความโค้ง (Kurtosis : Ku)

$$Ku = \frac{M_4}{M_2^2} - 3$$

เมื่อ Ku คือ ค่าความโค้ง
 M_4 คือค่าโมเมนต์ที่ 4

โดย
$$M_r = \frac{\sum (x - \bar{x})^r}{N}$$

เมื่อ M_r คือ โมเมนต์ที่ r

3. ตรวจสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของค่าความสามารถจริงที่ประมาณตามแบบคั้งเคิมกับแบบคุณลักษณะแฝง ในแต่ละลักษณะกลุ่มคือ กลุ่มคะแนนสอบทั้งหมด กลุ่มขอสอบง่าย กลุ่มขอสอบยาก กลุ่มความสามารถต่ำและกลุ่มความสามารถสูง เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า การประมาณค่าความสามารถจริงตามแบบคั้งเคิมกับแบบคุณลักษณะแฝง 1 พารามิเตอร์ 2 พารามิเตอร์และ 3 พารามิเตอร์ น่าจะมีค่าเฉลี่ยของความสามารถจริงต่างกัน หลังจากการประมาณค่าโดยใช้คะแนนสอบทั้งหมด คะแนนสอบที่ไคจากกลุ่มขอสอบง่าย กลุ่มขอสอบยาก กลุ่มผู้สอบที่มีความสามารถต่ำและกลุ่มผู้สอบที่มีความสามารถสูง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเคียว คือ

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F คือ อัตราส่วน F ที่คำนวณไค

MS_b คือ mean square between groups

MS_w คือ mean square within groups

ซึ่งทั้งเป็นสมมุติฐานทางสถิติไคว่า

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \dots$$

$$H_1 : H_0 \text{ ไม่เป็นจริง}$$

ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่างกัน จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภายหลังเป็นรายคู่ โดยใช้ Scheffe's method

4. ตรวจสอบความแตกต่างค่าความแปรปรวนของค่าความสามารถจริงที่ประมาณตามแบบคั้งเคิมกับแบบคุณลักษณะแฝง จากคะแนนของแต่ละลักษณะกลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนสอบทั้งหมด กลุ่มขอสอบง่าย กลุ่มขอสอบยาก กลุ่มความสามารถต่ำและกลุ่มความสามารถสูง เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า การประมาณค่าความสามารถจริงที่ประมาณตามแบบคั้งเคิมกับแบบคุณลักษณะแฝง 1 พารามิเตอร์

2 พารามิเตอร์และ 3 พารามิเตอร์ น่าจะมีค่าความแปรปรวนของค่าความสามารถจริงแตกต่างกัน ทั้งจากการใช้คะแนนสอบทั้งหมด คะแนนสอบที่ได้จากกลุ่มข้อสอบง่าย กลุ่มข้อสอบยาก กลุ่มผู้สอบที่มีความสามารถต่ำ และกลุ่มผู้สอบที่มีความสามารถสูง ใช้การวิเคราะห์แบบ Levin test ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าความแตกต่างของค่าความสามารถจริงกับค่าเฉลี่ยของค่าในกลุ่มนั้น ๆ โดยใช้อัตราส่วนของ F คือ

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

ซึ่งตั้งเป็นสมมุติฐานทางสถิติได้ว่า

$$H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2 = \sigma_3^2 = \sigma_4^2 = \dots$$

$$H_1 : H_0 \text{ ไม่เป็นจริง}$$

5. หาค่าความสัมพันธ์ของค่าความสามารถจริง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอันดับที่ (Spearman rank correlation) เป็นรายคู่ ในแต่ละลักษณะกลุ่ม คือ จากคะแนนสอบทั้งหมด คะแนนสอบที่ได้จากกลุ่มข้อสอบง่าย กลุ่มข้อสอบยาก กลุ่มผู้สอบที่มีความสามารถต่ำ และกลุ่มผู้สอบที่มีความสามารถสูง คือ

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ ρ คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

D คือ ผลต่างของอันดับที่

N คือจำนวนคู่ของข้อมูล